30.10.2020

Áhrif innleiðingar deilibíla á ferðavenjur og bílaeign

Rannsóknarverkefni

Daði Baldur Ottósson
Samgönguverkfræðingur

Áhrif á ferðavenjur

Áhrifaþættir

- Sá þáttur sem dregur einna mest úr líkum þess að fólk noti almenningssamgöngur og aðra vistvæna ferðamáta er **einkabílaeign**
  - Áhrif á næstum alla þætti þess hvernig við ferðumst daglega.
- Engin ein lausn til að hvetja til vistvænni ferðamáta
  - Öflugar almenningssamgöngur
  - Góðir innviðir fyrir hjólandi og gangandi
  - Framboð af öðrum fararmátum
    - Deilibílar
    - Deilihjól- og rafskútur
  - Samgöngumiðað skipulag
  - Samgöngustefnur

Einkabílaeign á höfuðborgarsvæðinu

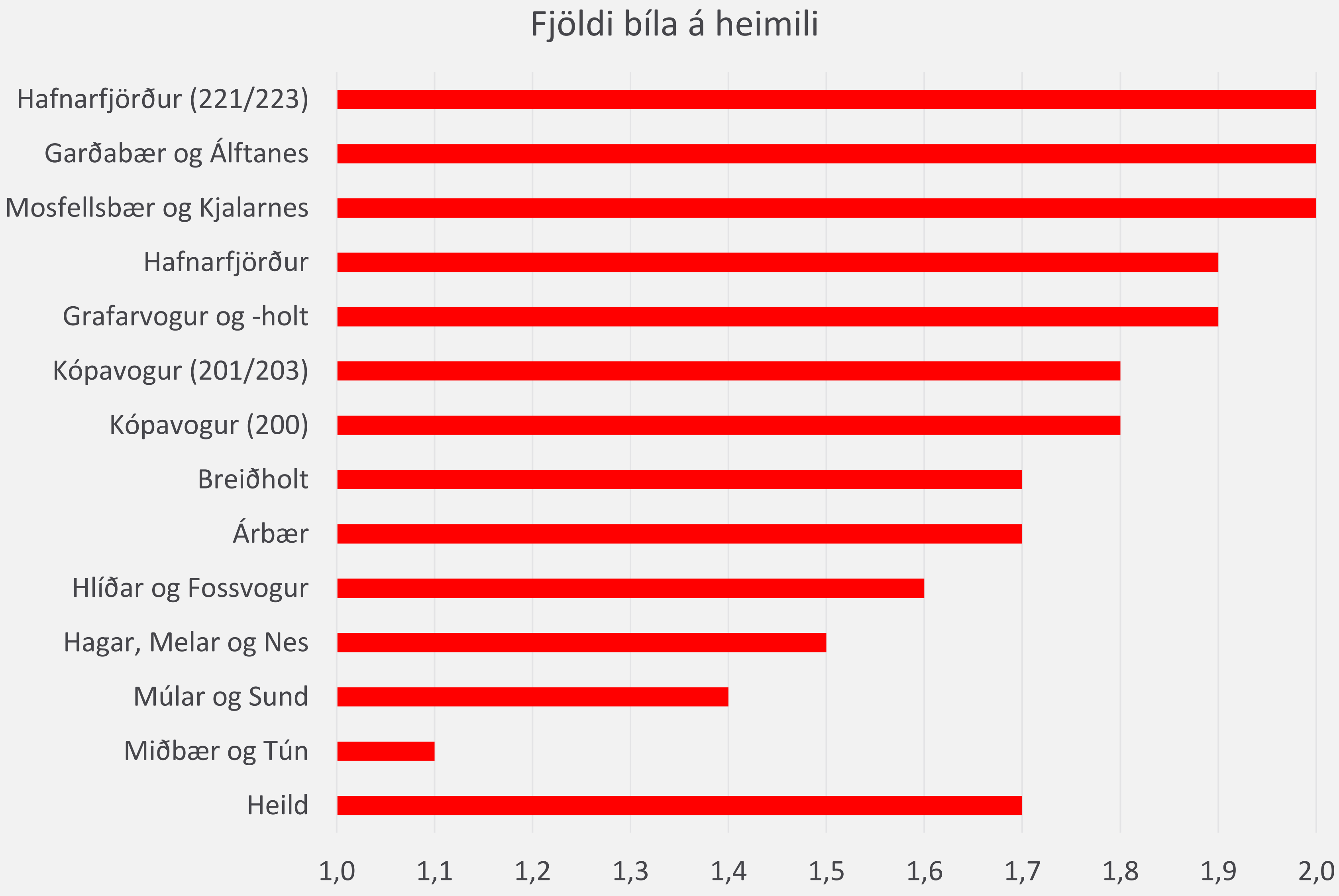

Af hverju deilibílar?

Hvað er deilibíll?

- Tvö kerfi deilibíla
  - ein-ferða (e. one-way) deilibílar
  - tveggja-ferða (e. two way) deilibílar
- *Tveggja-ferða deilibílar*
  - Eiga sitt „heima“ bílastæði – ferð byrjar og endar þar, líkt og einkabílar
  - Deilibílar dreifðir um borgina
  - Geta verið fjölbreytt ökutæki
- *Eins-ferða deilibílar*
  - Bíll sóttur á einum stað, skilað á öðrum
  - Bílar dreifðir víðsvegar um á afmörkuðu svæði
  - Sambærilegt og leigubílar, farveitur, deiliörflæði

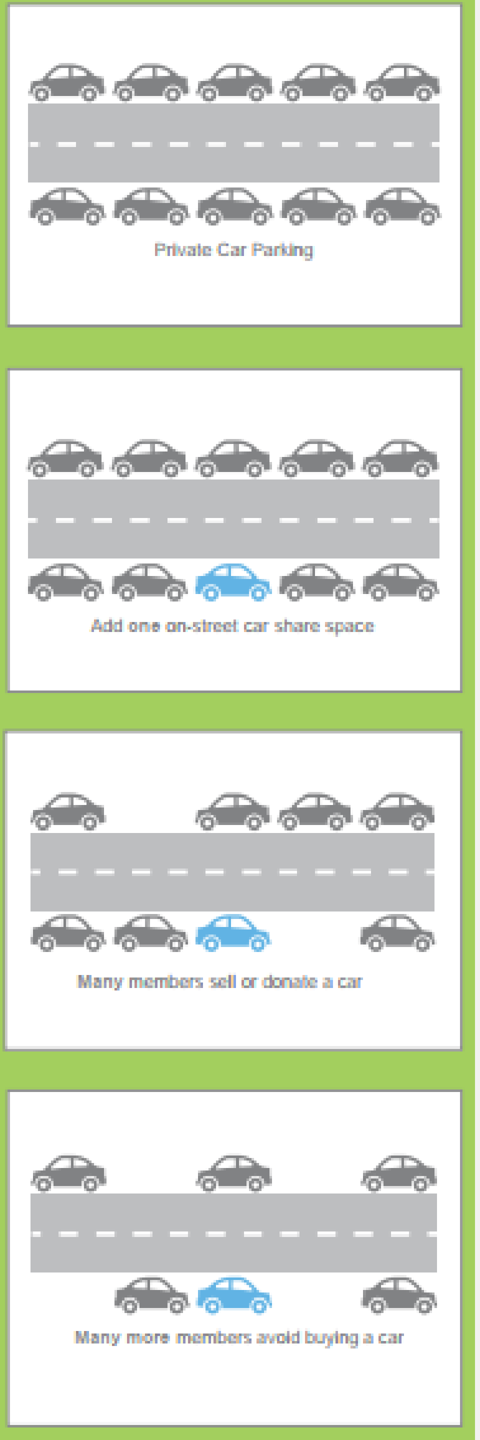

Af hverju deilibílar?

Áhrif deilibíla á ferðavenju og einkabílaeign

- Mikilvægur liður í að auðvelda íbúum að lifa án einkabílsins (eða draga úr þörf fyrir fleiri en einn bíl á heimili)
- Einn deilibíll getur komið í stað 5 til 15 einkabíla
- Dregið úr akstri
- Aðrir ávinningar
    - Minnka umferðartafir
    - Fækkar bílum
    - Stuðla að sparnaði
    - Minni útblástur
    - Betri landnýting
    - Eykur ferðafrelsi (t.d. fyrir efnaminni einstaklinga og fjölskyldur)
    - Vistvænni ferðavenjur

EFLA

Áhrif innleiðingar deilibíla á ferðavenjur

Tilgangur rannsóknar

- Meta áhrif sem deilibílaþjónusta hefur á ferðavenjur og bílaeign íbúa á höfuðborgarsvæðinu.
- Engar rannsóknir og/eða ferðavenjukannanir hérlendis hafa skoðað sérstaklega hvernig áhrif deilibílaþjónustu eru á ferðavenjur og bílaeign á höfuðborgarsvæðinu.

Zipcar

Deilibílaþjónusta

- Starfrækt á Íslandi frá hausti 2017
- Zipcar fylgt nemakortum og samgöngukortum Strætó frá hausti 2018
- Um 12 deilibílastæði í dag í Reykjavík, 1 stæði í Kópavogi

Framkvæmd verkefnis

- Framkvæmd var viðhorfskönnun meðal meðlima deilibílaþjónstunnar Zipcar í september 2020 til að svara hvort og með hvaða hætti aðgengi að deilibílum hefur áhrif ferðavenjur og bílaeign.
- Svarendur áttu kost á klukkustundar aksturs inneign með því að svara könnuninni
- Um 1000 meðlimir í dag og 181 svöruðu könnun, þar af 88 sem höfðu notað þjónustuna
- Könnun samanstóð af 45 spurningum
    - Fyrsti hluti: Ferðavenjur og bílaeign (8 spurningar)
    - Annar hluti: Um notkun deilibíla, viðhorf og áhrif (25 spurningar)
    - Þriðji hluti: Bakgrunnsbreytur (12 spurningar)

Niðurstöður

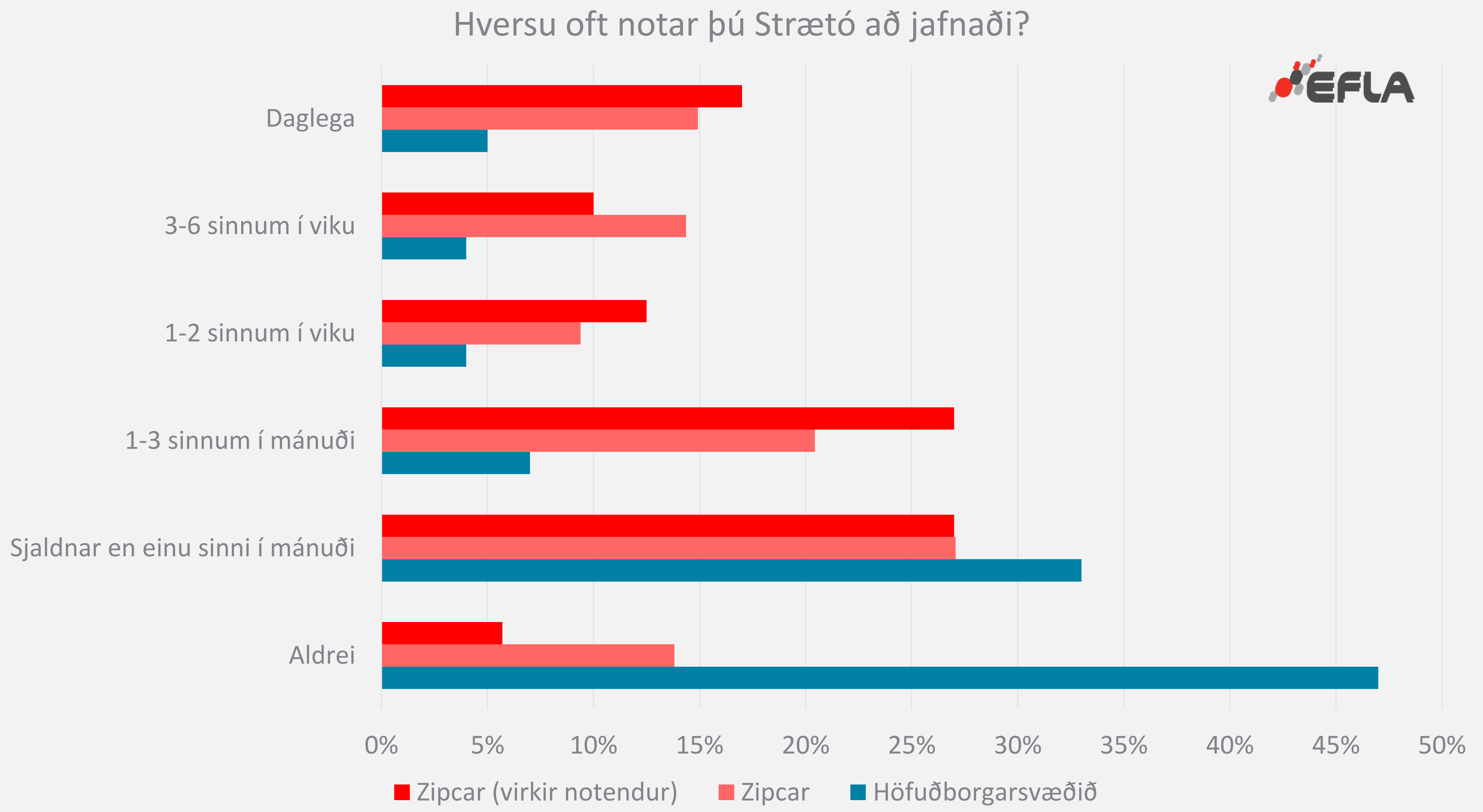
Hversu oft notar þú Strætó að jafnaði?
EFLA
Daglega
3-6 sinnum í viku
1-2 sinnum í viku
1-3 sinnum í mánuði
Sjaldnar en einu sinni í mánuði
Aldrei
0%
5%
10%
15%
20%
25%
30%
35%
40%
45%
50%
Zipcar (virkir notendur)
Zipcar
Höfuðborgarsvæðið

Hefur þú bíl til umráða eða aðgang að bíl?

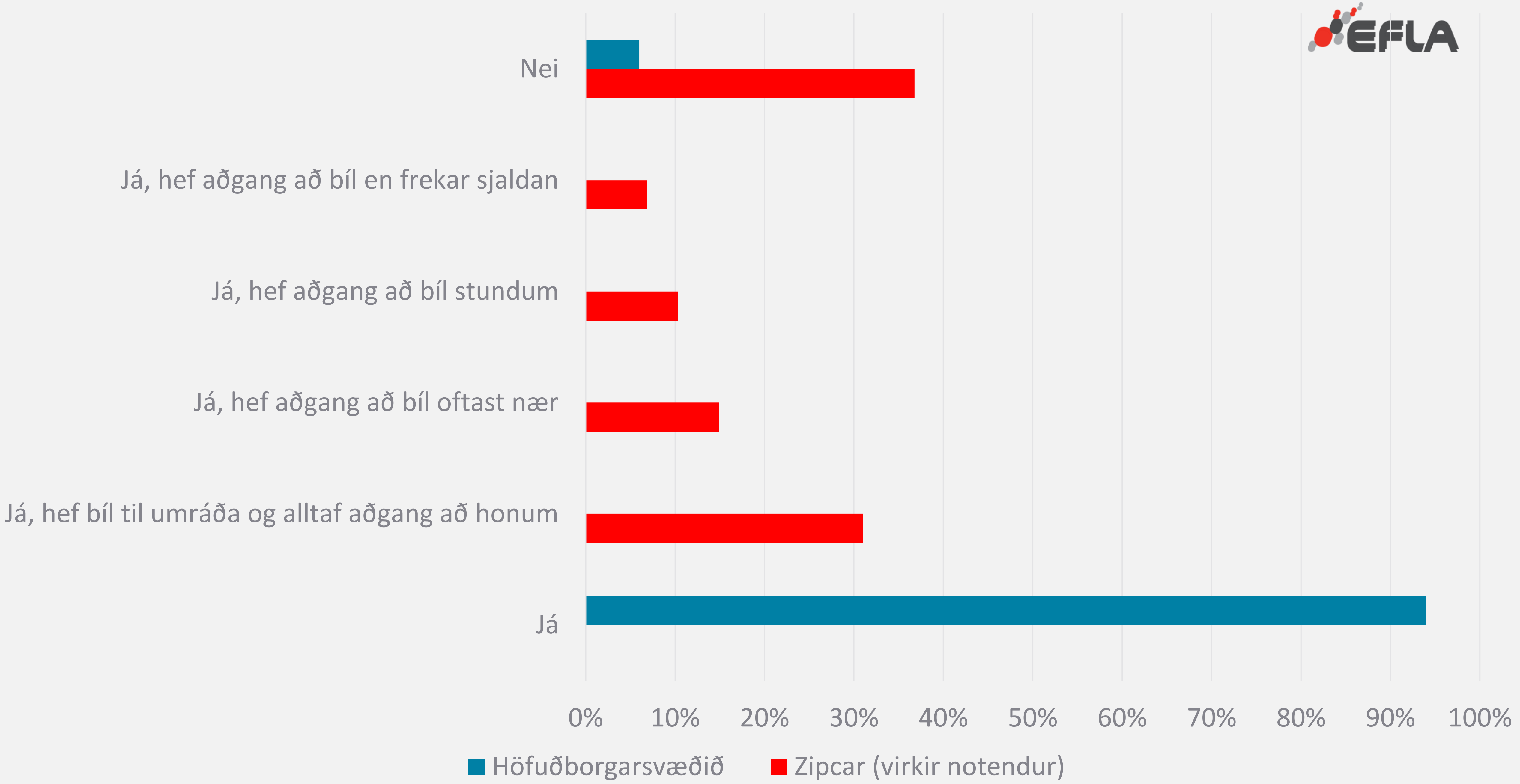

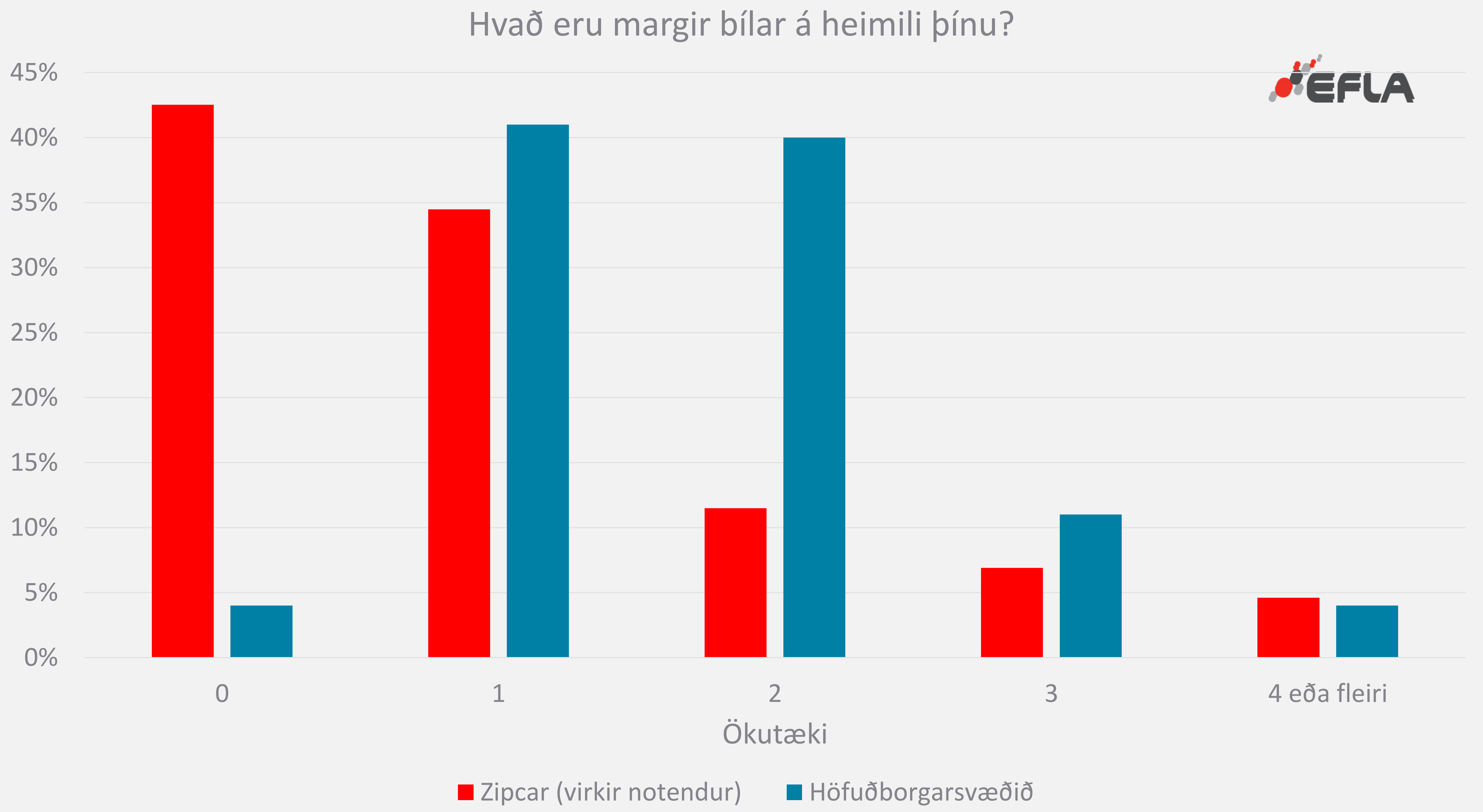

Hvað eru margir bílar á heimili þínu?
EFLA
45%
40%
35%
30%
25%
20%
15%
10%
5%
0%
0
1
2
3
4 eða fleiri
Ökutæki
Zipcar (virkir notendur)
Höfuðborgarsvæðið

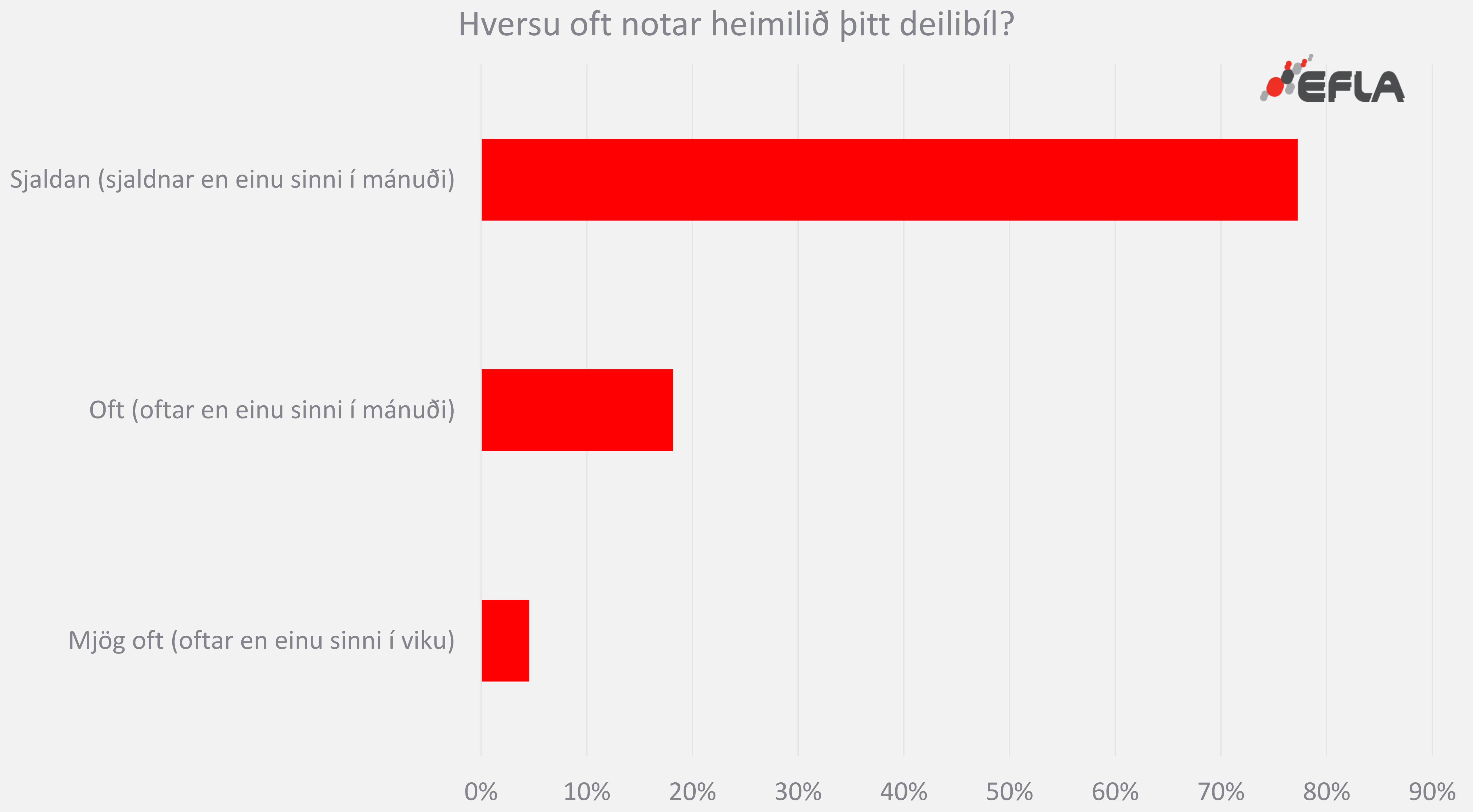
Hversu oft notar heimilið þitt deilibíl?
EFLA
Sjaldan (sjaldnar en einu sinni í mánuði)
Oft (oftar en einu sinni í mánuði)
Mjög oft (oftar en einu sinni í viku)
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
70%
80%
90%

Hvernig nálgastu deilibílinn sem þú átt pantaðan?
90%
80%
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
Ganga
Hjóla
Taka strætó
Fá far
EFLA

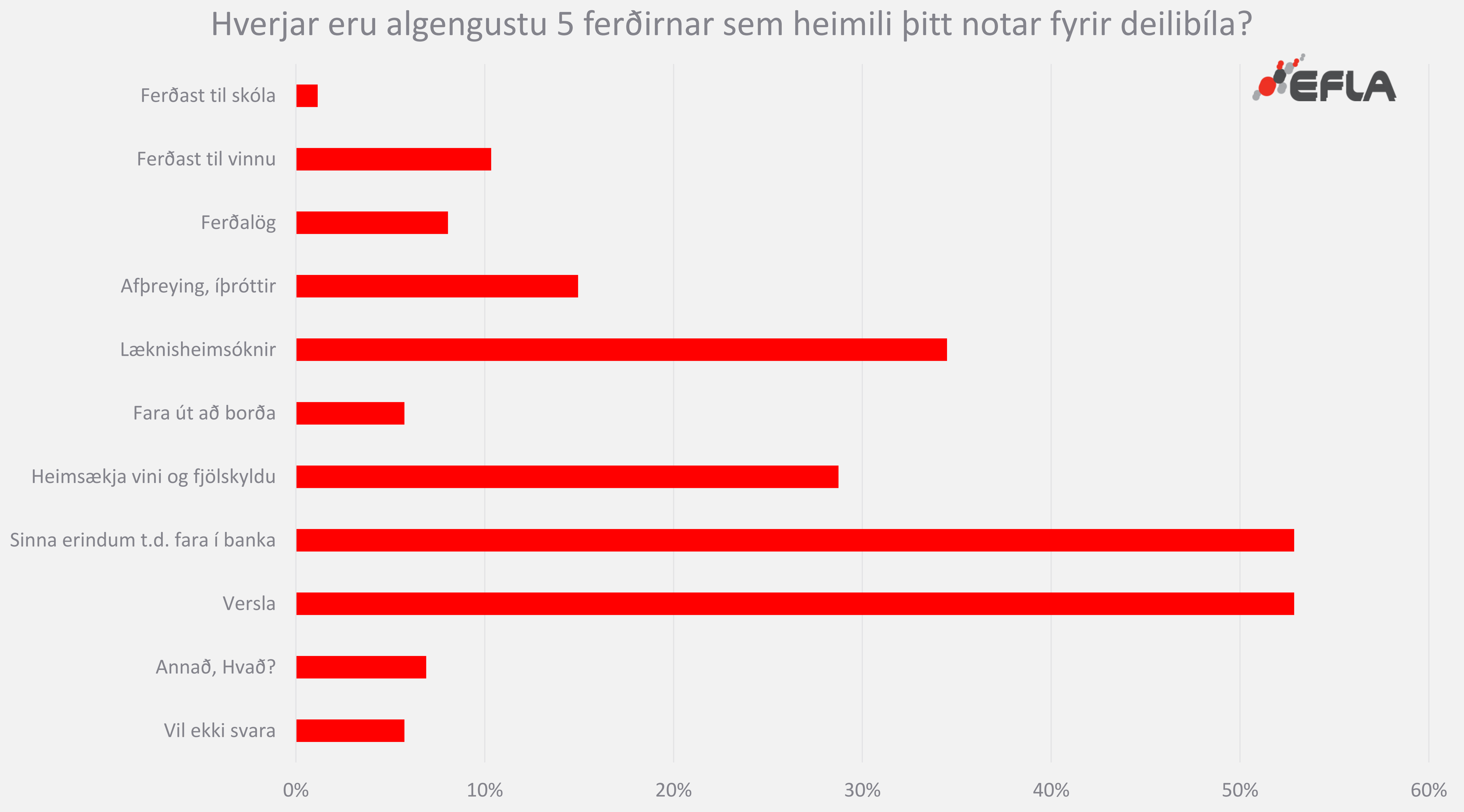
Hverjar eru algengustu 5 ferðirnar sem heimili þitt notar fyrir deilibíla?
Ferðast til skóla
Ferðast til vinnu
Ferðalög
Afþreying, íþróttir
Læknisheimsóknir
Fara út að borða
Heimsækja vini og fjölskyldu
Sinna erindum t.d. fara í banka
Versla
Annað, Hvað?
Vil ekki svara
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
EFLA

Hvort telur þú að hafi haft meira að segja um að fjöldi ökutækja í eigu/leigu heimilisins *fækkaði*; flutningur (heimilis eða vinnu) EÐA aðgengi að deilibíl? (n=21)

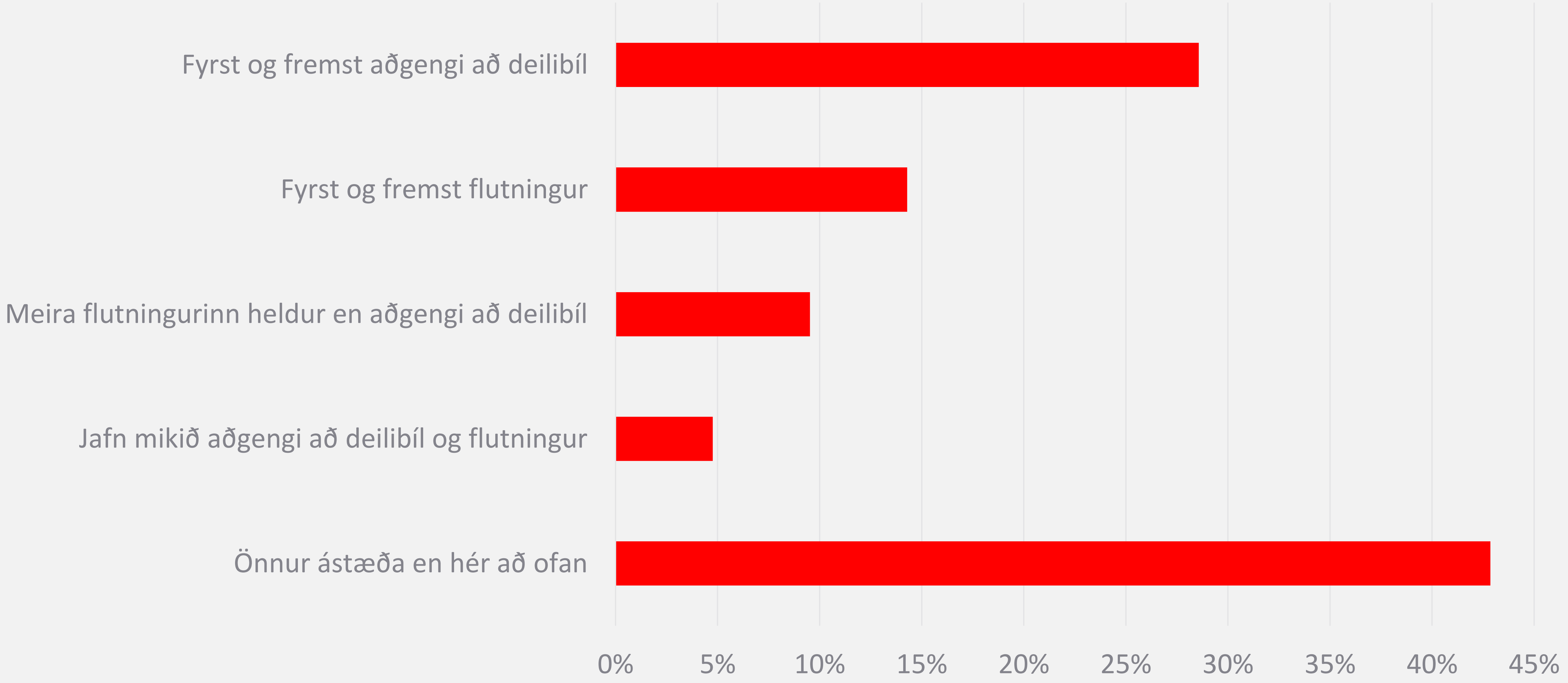

Ef deilibílaþjónusta myndi hætta, hvernig myndi heimilið þitt breyta „bílaflota“ sínum?

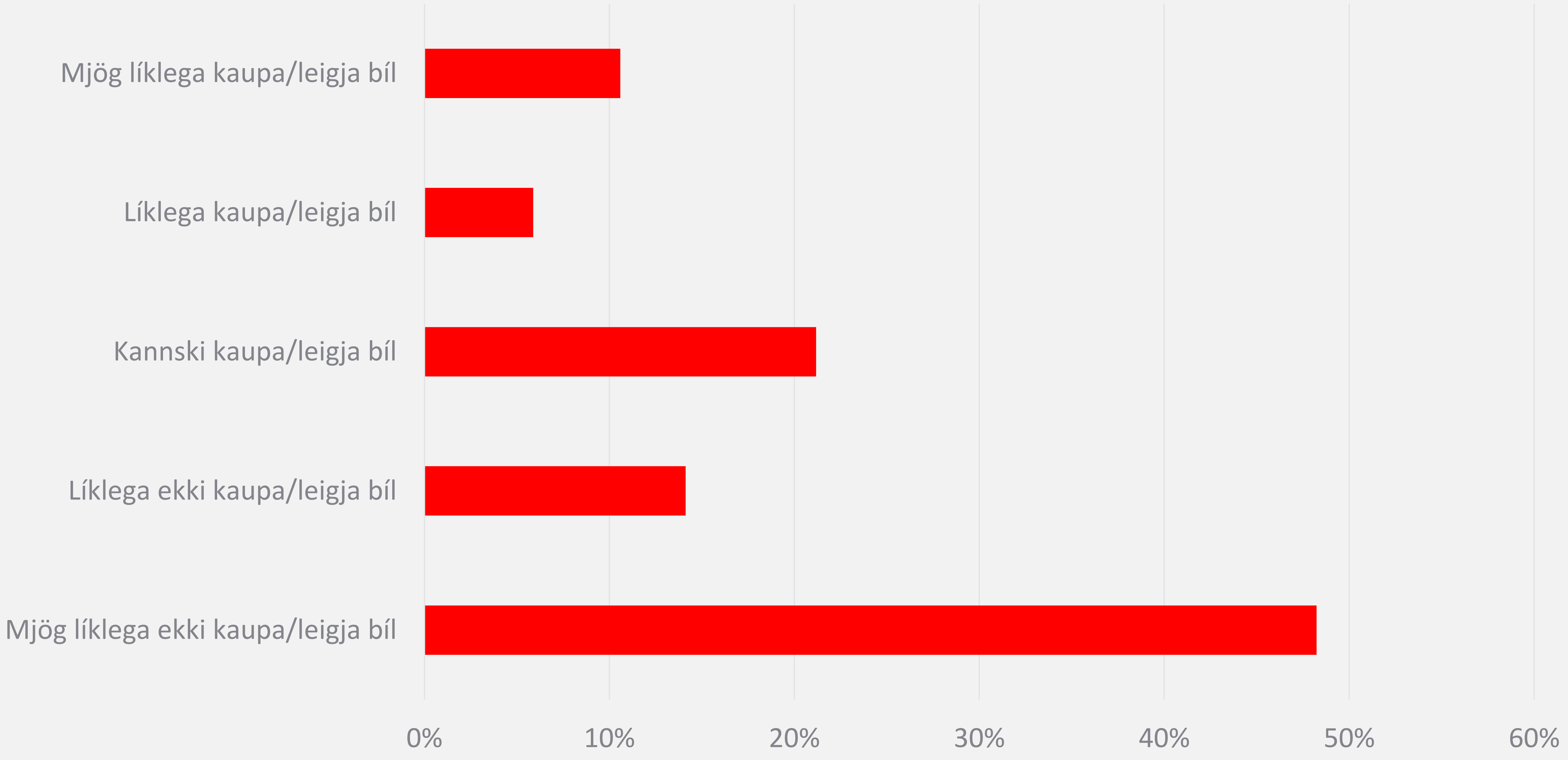

Fækkun ökutækja

Hvaða áhrif hafa deilibílar á fjölda bíla?

- Út frá svörum könnunarinnar og upplýsingar um fjöldi notenda var hægt að reikna út:
  - Fjöldi heimila með ZipCar aðgang
  - Fjöldi virkra heimila (A)
  - Fækkun bíla á heimili (B)
  - Fækkun Bíla (C = A x B)
  - Fækkun á hvern ZipCar bíl (C/floti)

- Fyrstu niðurstöður úr könnuninni gefa til kynna að:
  - Hver einn deilibíll fækkar einkabílum um 4
  - Ef þjónustan myndi hætta eykst fjöldi einkabíla um 3,8-5,9 á hvern deilibíl

Hvaða framfarir fyrir deilibílaþjónustu myndu helst hvetja þig eða heimili þitt til að nota deilibíla oftar? (veldu allt að 3 atriði)

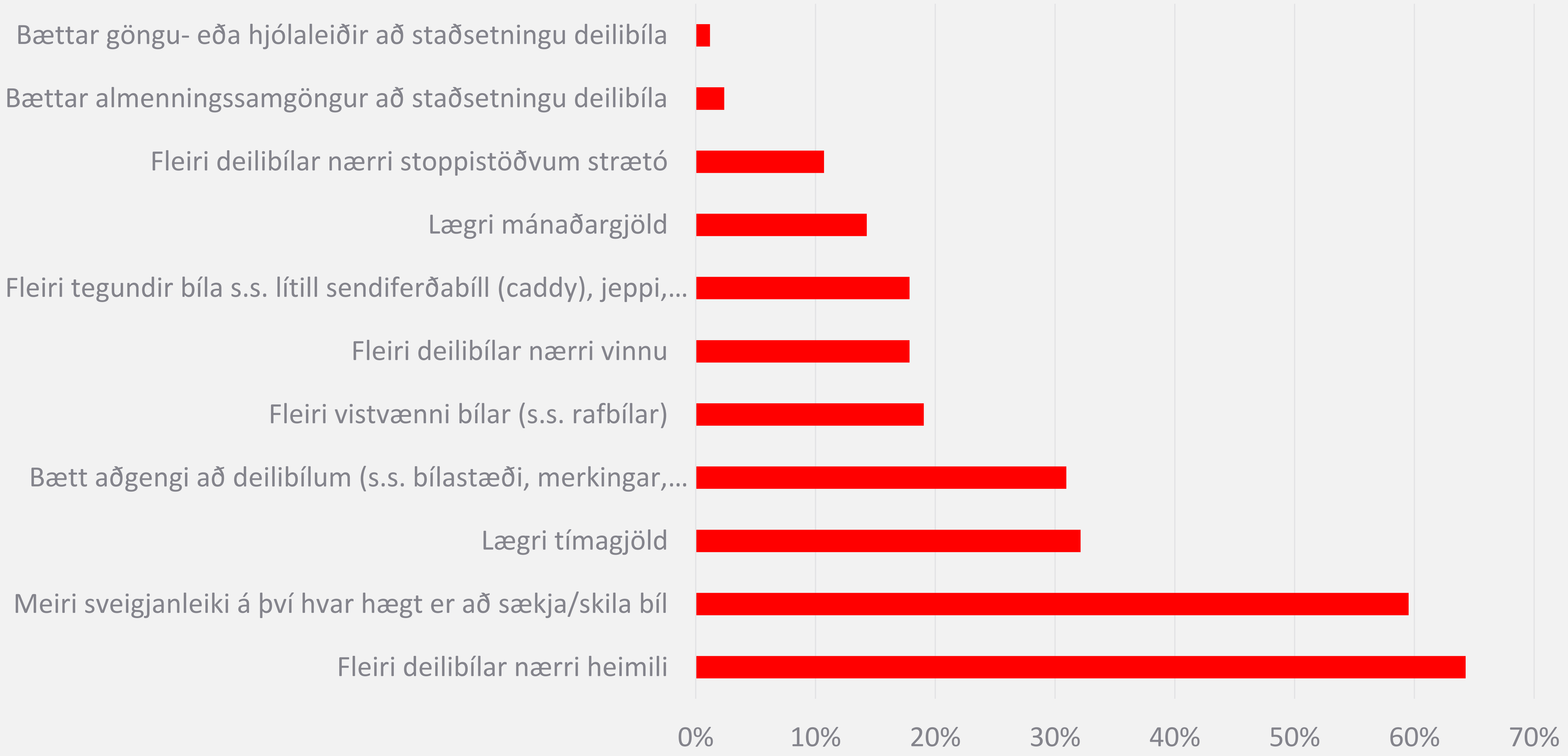

Samantekt

Helstu niðurstöður

- Notendur deilibíla eiga færri bíla og ferðast oftar með almenningssamgöngum sbr. við aðra íbúa á höfuðborgarsvæðinu
- Aðgengi að deilibílum er liður í því að hægt sé að lifa án einkabílsins og ýtir undir vistvænni ferðavenjur
- Frumniðurstöður sýna að einn deilibíll fækki einkabílum um fjóra
    - Rannsóknir erlendis hafa sýnt fækkun frá 5 til 15

Hvað þarf til að ýta undir frekari vöxt deilibíla?

- Ljóst að ávinningur gæti falist í að innleiða deilibíla í fleiri hverfi og sveitarfélög innan höfuðborgarsvæðisins
- Ein skilvirkasta leiðin er fyrir sveitarfélög og vinnustaði að semja við deilibílaþjónustu fyrir sinn eigin bílaflota
- Hægt að styðja við deilibílaþjónustu með beinum styrkjum
  - Reykjavíkurborg ætlar að styrkja deilibílaþjónustu til næstu 2 ára
- Hvetja til eða setja kvaðir um deilibíla fyrir nýja uppbyggingu

Takk fyrir

Ýmis rannsóknarverkefni hjá EFLU

Tengt vistvænum ferðavenjum og samgöngulausnum framtíðar

- *Áhrif deilibíla á ferðavenjur - 2020*
- **Áhrif örflæðis á ferðavenjur - 2020**
- **Sjálfakandi almenningsvagn - 2020**
- Samanburður á ferðatíma Strætó og einkabílsins innan höfuðborgarsvæðisins - 2020
- Samnýting bílastæða -2020
- **Áhrifaþættir almenningssamgangna - 2019**